

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Rucińska
Sędziowie:	SA Maryla Domel-Jasińska (spr.) SO del. Marek Grodziński
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Joanna Makarewicz

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2017 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa E. M. i L. M.

przeciwko I. M.

o zachowek

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 2 lutego 2016 r., sygn. akt I C 18/12

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 3 (trzecim) w ten sposób, że zasądzoną w nim od pozwanej na rzecz powódki L. M. kwotę 69.178 (sześćdziesiąt dziewięć tysięcy sto siedemdziesiąt osiem) złotych obniża do kwoty 7.178 (siedem tysięcy sto siedemdziesiąt osiem) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 9 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty,

b) w punkcie 5 (piątym) w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powódki E. M. kwotę 1.368 (jeden tysiąc trzysta sześćdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz uchyla rozstrzygnięcie zasądzające od pozwanej na rzecz powódki L. M. kwotę 1.368 (jeden tysiąc trzysta sześćdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powódki E. M. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

IV. zasądza od powódki L. M. na rzecz pozwanej kwotę 4.860 (cztery tysiące osiemset sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy.

V ACa 466/16

UZASADNIENIE

Powódki E. M. i L. M. domagały się zasądzenia od pozwanej I. M.: na rzecz powódki E. M. kwoty 137.666 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, na rzecz powódki L. M. kwoty 103.250 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu.

Z uzasadnienia pozwu wynikało, że powódki dochodzą od pozwanej powyższych kwot tytułem zachowku.

Pozwana żądała oddalenia powództwa. Zgłosiła zarzut przedawnienia roszczeń o zachówek a ponadto zakwestionowała przedstawiony w pozwie sposób wyliczenia wartości zachowku, należnego każdej z powódek. Wskazała również, że powódki za życia spadkodawcy otrzymały darowizny, które pokryły w całości należny im zachówek. Niezależnie od tego, w ocenie pozwanej, powództwo powinno zostać oddalone na podstawie art. 5 k.c., gdyż obie powódki w okresie poprzedzającym śmierć spadkodawcy w ogóle nie interesowały się jego losem i nie udzieliły mu jakiegokolwiek wsparcia.

Wyrokiem z dnia 2 lutego 2016r. Sąd Okręgowy w B. zasądził od pozwanej po 69.178 zł na rzecz każdej z powódek, z ustawowymi odsetkami od dnia 9 stycznia 2012r. do dnia zapłaty, oddalając dalej idące roszczenia obu powódek i rozstrzygnął o kosztach procesu przez zasądzenie od pozwanej za rzecz każdej z powódek po 1.368 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Nadto Sąd I instancji zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w B. na rzecz adwokata M. S. kwotę 8.856 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Powyższy wyrok został oparty na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Powódka E. M. była żoną zmarłego (...) A. M., powódka L. M. jest córką powódki i A. M.. Pozwana I. M. jest również córką A. M..

Postanowieniem z dnia 30 marca 2009r. Sąd Rejonowy w B. stwierdził, że spadek po A. M., zmarłym(...)w B., ostatnio zamieszkałym w B., nabyła w całości jego córka I. M., na podstawie testamentu własnoręcznego (...)

W wyniku dziedziczenia testamentowego po A. M. powódka otrzymała:

- lokal mieszkalny przy ul. (...) w B., którego wartość według stanu na dzień otwarcia spadku, (...) wynosiła 99.000 zł;
- lokal użytkowy przy ul. (...) w B., którego wartość (...)wynosiła 47.000 zł;
- lokal niemieszkalny przy ul. (...) w B., którego wartość (...) wynosiła 35.000 zł;
- 1/2 nieruchomości niezabudowanej, położonej na działce (...), o powierzchni 320 m², o wartości 114.000 zł;
- lokal niemieszkalny przy ul. (...) (przybudówka) o wartości według stanu(...)w kwocie 17.700 zł;
- działkę rekreacyjną (...)w S., w przypadku której wartość nasadzeń, urządzeń i obiektów według stanu na dzień otwarcia spadku i cen z 26 kwietnia 2014r. wynosi 40.370 zł.

A. M. wraz z żoną E. M., pozostając we wspólności majątkowej małżeńskiej, podarowali córce L. M. nieruchomości lokalową przy ul. (...) w B.. Wartość tego lokalu według stanu na dzień dokonania darowizny i cen z dnia 26 kwietnia 2014r. wynosi 124.000 zł, zaś 1/2 tej wartości to 62.000 zł.

Pozwana dokonała w odziedziczonych lokalach liczne remonty, przy czym miały one miejsce po śmierci spadkodawcy. Pozwana sprzedała lokal użytkowy – budynek gospodarzy przy ul. (...) kupującej A. L..

Powódka E. M.(...) uzyskuje świadczenie emerytalne w kwocie 1.740 zł. Była żoną A. M. przez 30 lat, do jego śmierci. Między małżonkami występowały problemy małżeńskie, jednakże przed śmiercią A. M. był samodzielny i nie wymagał pomocy osób trzecich.

W ocenie Sądu I instancji powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie. Zgodnie z art. 991 § 1 k.c. zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni – dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach – połowa wartości tego udziału (zachówek).

W rozpoznawanej sprawie nie było sporne, iż powódka E. M. była żoną zmarłego (...) A. M., zaś powódka L. M. była córką spadkodawcy i powódki E. M.. Nadto bezsporne było, że postanowieniem z dnia 30 marca 2009r. Sąd Rejonowy w B. stwierdził, iż spadek po zmarłym A. M. na podstawie własnoręcznego testamentu z dnia 24 grudnia 2007r. nabyła w całości córka spadkodawcy I. M..

Wartości odziedziczonych przez pozwaną I. M. nieruchomości oraz wartość nasadzeń, urządzeń i obiektów znajdujących się na działce(...)w S., stanowiących własność użytkownika działki (art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 8 lipca 2005r. o rodzinnych ogrodach działkowych - Dz.U. 2005.169.1419), Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o opinię biegłego (...), biorąc pod uwagę ich stan z chwili otwarcia spadku i ceny z chwili ustalenia zachowku. Analogicznie została ustalona wartość 1/2 darowizny otrzymanej przez powódkę L. M.. Ustalonych przez Sąd Okręgowy wartości strony nie kwestionowały.

Zgodnie z art. 993 k.c. przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę. Substrat zachowku przedstawiał się, według Sądu I instancji, następująco: 99.000 zł + 62.000 zł + 47.000 zł + 40.370 zł + 35.000 zł + 114.000 zł + 17.700 zł = 415.070 zł.

Kwotę 415.070 zł należało podzielić przez udział każdego ze spadkobierców powołanych w drodze ustawy, w myśl art. 931 k.c.: na rzecz E. M. $415.070 \text{ zł} \times = 138.356 \text{ zł}$, na rzecz L. M. $415.070 \text{ zł} \times = 138.356 \text{ zł}$ i na rzecz I. M. $415.070 \text{ zł} \times = 138.356 \text{ zł}$.

Sąd Okręgowy uznał, że nie było podstaw do przyjęcia, iż powódce E. M. należą się wartości jej udziału spadkowego, z tytułu niezdolności do pracy. Powódka nie jest bowiem niezdolna do pracy lecz korzysta z emerytury. Powódce E. M. należy się zatem 1/2 ustawowej części spadku, tak samo jak i powódce L. M.. Tym samym Sąd Okręgowy wskazał na zasadność roszczeń obu powódek w kwotach po 69.178 zł dla każdej z nich, tj. 1/2 z kwoty 138.356 zł. Kwoty te Sąd Okręgowy zasądził na podstawie art. 991 k.c.

Za niezasadny Sąd I instancji uznał zarzut pozwanej, oparty na art. 5 k.c., według którego powódki nie powinny otrzymać zachowku z uwagi na ich postępowanie wobec spadkodawcy, które miałyby być sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, iż skuteczność takiego zarzutu może mieć miejsce jedynie w sytuacjach wyjątkowych i uzależniona jest od rażącego naruszenia zasad współżycia społecznego, które w niniejszej sprawie nie zostało wykazane. Zeznający w sprawie świadkowie wskazywali na samodzielność A. M. do jego śmierci i brak konieczności udzielania mu pomocy przez inne osoby. O odsetkach ustawowych od kwot zasądzonych od pozwanej na rzecz powódek rozstrzygnięto na podstawie art. 481 k.c., mając na względzie datę złożenia pozwu, zaś o kosztach procesu w oparciu o art. 100 k.p.c. Na podstawie § 2 ust. 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu Sąd I instancji zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w B. na rzecz adwokata M. S. kwotę 8.856 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej z urzędu.

Pozwana złożyła apelację od powyższego wyroku, skierowaną przeciwko całości rozstrzygnięć zasadzających od niej na rzecz powódek określone kwoty tytułem zachowku i zwrotu kosztów procesu.

Skarżąca zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego – art. 996 k.c. – przez jego niezastosowanie, w sytuacji gdy 1/2 wartości darowizny poczynionej za życia spadkodawcy A. M., przez niego i jego żonę E. M., pozostających we wspólności majątkowej małżeńskiej, na rzecz uprawnionej do zachowku L. M., w postaci prawa własności lokalu położonego przy ul. (...) w B., o wartości 62.000 zł, winna zostać zaliczona na należny jej zachówek;
2. naruszenie prawa materialnego – art. 5 k.c. – przez uznanie, że powódkom należy się zachówek w pełnej wysokości, podczas gdy z przyczyn leżących po ich stronie doszło do sytuacji, w której testator został pozbawiony jakiegokolwiek wsparcia i pomocy w ostatnim etapie życia, w szczególności pomocy w chorobie, co w sposób oczywisty naruszało zasady współżycia społecznego i było wysoce naganne;
3. przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.), mające istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego oraz zasadami logicznego rozumowania, co skutkowało błędnym przyjęciem, że nie doszło do ciężkiego naruszenia przez obie powódki zasad współżycia społecznego, gdy tymczasem w ostatnim etapie życia A. M. został pozbawiony jakiegokolwiek wsparcia osobistego i finansowego ze strony powódek, mimo, że był ciężko chory i nie posiadał wystarczających środków finansowych do życia;
4. sprzeczność ustaleń faktycznych z zebrany materiał dowodowy, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia i polegającą na błędnym przyjęciu, że A. M. w okresie poprzedzającym jego śmierć nie wymagał jakiegokolwiek pomocy i był w pełni samodzielny, w sytuacji gdy z treści dwóch sporządzonych przez spadkodawcę dokumentów oraz dokumentów nadesłanych przez (...)w B. wprost wynika, że we wskazanym czasie był on ciężko chory oraz pozbawiony opieki i wsparcia ze strony obu powódek.

Wskazując na te zarzuty skarżąca domagała się zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenie obu powództw w całości, zasądzenie od powódek na rzecz pozwanej kosztów sądowych i zasądzenie na rzecz pełnomocnika procesowego pozwanej, działającego z urzędu, kosztów zastępstwa procesowego za II instancję, z uwzględnieniem podatku VAT. Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik pozwanej złożył oświadczenie, że koszty udzielonej pozwanej z urzędu pomocy prawnej nie zostały uiszczone w całości, ani w części.

Powódki wniosły o oddalenie apelacji pozwanej i zasądzenie od niej na ich rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja pozwanej zasługiwała na częściowe uwzględnienie w odniesieniu do rozstrzygnięcia o powództwie powódki L. M., natomiast w części odnoszącej się do rozstrzygnięcia o żądaniu powódki E. M. była bezzasadna.

Sąd I instancji prawidłowo ustalił udziały spadkowe obu powódek, stanowiące podstawę do obliczenia zachowku (art. 992 – art. 995 k.c.), czego skarżąca w apelacji nie zakwestionowała. Zasadnie jednak zarzuciła, że nie został zastosowany przez ten Sąd art. 996 k.c. według którego zapis windykacyjny oraz darowiznę dokonane przez spadkodawcę na rzecz uprawnionego do zachowku zalicza się na należny mu zachówek.

Bezsporne było, że powódka L. M. uzyskała od spadkodawcy i powódki E. M. darowiznę, której przedmiotem był lokal mieszkalny, położony w B. przy ul. (...), należący pierwotnie do zasobów mieszkaniowych (...)w B.. Z dokumentacji przedłożonej przez(...)wynika, że E. i A. M. w dniu 26 października 2007r. „przekazali” mieszkanie spółdzielcze typu lokatorskiego przy ul. (...) w B. swojej córce L. M., zrzekając się wkładu mieszkaniowego i udziału na rzecz L. M. (k. 56 akt (...)). Następnie L. M. w dniu 6 grudnia 2008r. zawarła z (...)notarialną umowę ustanowienia odrębnej własności lokalu mieszkalnego i przeniesienia własności lokalu na członka.

Sąd Okręgowy ustalił, co nie było przez strony kwestionowane, że wartość 1/2 dokonanej darowizny, obejmującej lokal mieszkalny przy ul. (...), wynosił 62.000 zł. Wartość ta została zgodnie z art. 993 k.c. doliczona przez Sąd Okręgowy do spadku, jednak nie została zaliczona, stosownie do dyspozycji art. 996 k.c., na zachówek należny L. M..

Zasądzenie tytułem zachowku od pozwanej na rzecz powódki L. M. kwoty 69.178 zł, stanowiącej połowę wartości udziału, który by jej przypadła przy dziedziczeniu ustawowym, bez zaliczenia na zachówek darowizny w kwocie 62.000 zł, naruszało dyspozycję art. 996 k.c.

Trafnie zarzuciła skarżąca, że powódka L. M. tytułem zachowku winna otrzymać kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy prawidłową obliczoną wartością połowy udziału spadkowego, który by jej przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, tj. kwotę 69.178 zł, a wartością otrzymanej od spadkodawcy darowizny, czyli kwotę 62.000 zł. Wysokość zachowku należnego powódce L. M. zamyka się kwotą 7.178 zł.

Nie były natomiast zasadne zarzuty skarżącej, wskazujące na naruszenie prawa materialnego, tj. art. 5 k.c., jak również naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. i poczynienie ustaleń faktycznych sprzecznych z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym.

Pozwana wywodziła, że powódkom nie należy się zachówek „w pełnej wysokości”, gdyż spadkodawca został pozbawiony ich wsparcia i pomocy w chorobie, co naruszało zasady współżycia społecznego. Nie sformułowała jednak wniosku o zmianę zaskarżonego wyroku przez obniżenie zachowku należnego obu powódkom, lecz wniosek o oddalenie obu powództw, czyli de facto o pozbawienie powódek prawa do zachowku na podstawie art. 5 k.c. W tym miejscu należy przypomnieć, że zgodnie z art. 1008 k.c. spadkodawca może w testamentie pozbawić zstępnych, małżonka i rodziców zachowku (wydziedziczenie), jeżeli uprawniony do zachowku:

- 1) wbrew woli spadkodawcy postępuje uprzejmie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego;
- 2) dopuścił się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci;
- 3) uprzejmie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

Z kolei zgodnie z art. 1009 k.c. przyczyna wydziedziczenia uprawnionego do zachowku powinna wynikać z treści testamentu.

W rozpoznawanej sprawie było bezsporne, że powódki nie zostały wydziedziczone w treści testamentu, mocą którego spadkodawca powołał pozwaną I. M. swoją jedyną spadkobierczynią. Także w uzasadnieniu apelacji skarżąca nie neguje okoliczności, że w testamencie nie dokonano wydziedziczenia powódek, jako osób uprawnionych do zachowku. Powódki mogłyby zostać pozbawione prawa do zachowku tylko w przypadku spełnienia określonej w testamencie przyczyny wydziedziczenia, o której stanowi art. 1008 k.c., co jednak nie miało miejsca.

Nadto postępowanie dowodowe, przeprowadzone przez Sąd I instancji, nie wykazało, wbrew zarzutom skarżącej, że obie powódki uprzejmie nie dopełniały obowiązków rodzinnych wobec spadkodawcy, co było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Z zeznań świadków I. R. (k. 681 – 681v), B. K. (k. 674v – 675) i J. B. (k. 674 – 674v), zawnioskowanych przez skarżącą, wynikało, że spadkodawca był samodzielny, dysponował środkami pieniężnymi z najmu i nie wymagał pomocy osób trzecich w zakresie swojego funkcjonowania. Wskazać też należy,

uzyskiwał świadczenie rentowe (...) (k. 685). Nie zmienia tej okoliczności subiektywne przeświadczenie spadkodawcy o porzuceniu go przez żonę, któremu dał wyraz w piśmie z 27 grudnia 2007r. i zawiadomieniu (...) (k. 148, k. 634). W szczególności brak jest dowodów na to, że powódki odmawiały pomocy spadkodawcy, mimo jego próśb o taką pomoc.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 maja 1981r. III CZP 18/81 (OSNC 1981/12/228) uznał możliwość obniżenia wysokości należnej sumy z tytułu zachowku na podstawie art. 5 k.c., jednak nie na możliwość całkowitego pozbawienia osoby uprawnionej do zachowku, z pominięciem regulacji zawartych w art. 1008 i 1009 k.c. W powołanej uchwale Sąd Najwyższy wskazał, że celem instytucji zachowku jest ochrona interesów majątkowych najbliższych członków rodziny, wymienionych w art. 991 § 1 k.c., przez zapewnienie im niezależnie od woli spadkodawcy, a nawet wbrew jego woli, roszczenia pieniężnego, odpowiadającego określone w powołanym przepisie ułamkowi wartości udziały w spadku, który by im przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, przy czym żaden z przepisów regulujących instytucję zachowku nie przewiduje możliwości obniżenia wierzytelności z tytułu zachowku. Sąd Najwyższy nie wykluczył jednak dopuszczalności obniżenia należności z tego tytułu na podstawie art. 5 k.c., z uwagi na zasady współżycia społecznego, np. w sytuacji, gdy głównym składnikiem spadku jest spółdzielcze prawo do lokalu, domek czy lokal stanowiący odrębną własność, który służy do zaspokojenia niezbędnych potrzeb mieszkaniowych zobowiązanego do zapłaty zachowku w razie braku innych możliwości zaspokojenia tych potrzeb, zaś inne składniki spadku nie wystarczają na pokrycie zobowiązania z tytułu zachowku.

Okoliczności uzasadniające obniżenie wysokości zachowku na podstawie art. 5 k.c. na które wskazał Sąd Najwyższy, nie zachodzą w niniejszej sprawie, gdyż pozwana odziedzyczyła kilka nieruchomości, których łączna wartość przekracza 400.000 zł, zaś z tytułu zachowku zobowiązana jest do uiszczenia powódce E. M. kwotę 69.178 zł, a powódce L. M. kwotę 7.178 zł.

W tym stanie rzeczy należało na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienić zaskarżony wyrok w punkcie 3 przez obniżenie zasądzonej w nim od pozwanej na rzecz powódki L. M. kwoty 69.178 zł do kwoty 7.178 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 stycznia 2012r. do dnia zapłaty oraz w punkcie 5 w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powódki E. M. kwotę 1.368 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz uchyla rozstrzygnięcie zasądzające od pozwanej na rzecz powódki L. M. kwotę 1.368 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W pozostałej części apelacja, jako niezasadna, podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Apelacja pozwanej nie odniosła żadnego skutku w odniesieniu do zawartego w zaskarżonym wyroku rozstrzygnięcia o żądaniu powódki E. M., co skutkowało zasądzeniem od pozwanej na rzecz tej powódki kwoty 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt. 6 i § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 5 listopada 2015r.).

Na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z § 6 i § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z dnia 5 listopada 2015r.) Sąd Apelacyjny zasądził od powódki L. M. na rzecz pozwanej kwotę 4.860 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Apelacja pozwanej odniosła skutek w 90% w odniesieniu do żądania tej powódki, co uzasadniało obciążeniem L. M. zgodnie z treścią § 6 cyt. rozporządzenia, kosztami procesu strony korzystającej z pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu. Zasądzone koszty zostaną przyznane od Skarbu Państwa po wykazaniu bezskuteczności ich egzekucji.